

Restaurálási dokumentáció

Készítette: Szalai Veronika, Szokán Erika

Restaurálás időpontja: 2017 október-november

Tárgy adatai, leírása:

tulajdonos: Betléri Andrásy Kastély Könyvtára

méretei:

szélesség: 220 mm

hosszúság: 332 mm

gerinc vastagság: 80 mm

leltári szám: 569

Szerző, cím: LIVIUS Titus: Titi Liuij des Wolberedtesten und Hochberuemsten Geschichtsreibers Roemische Historien. Strassburg, 1557, pp. 1000

Leírása:

Egészbőr borítású, vaknyomással díszített, négy kenderzsineg duplabordára fűzött, fatáblás kötet. A kötéstáblákat két csat tartotta össze. Az első előzéklapon két kézírásos bejegyzés olvasható, az egyik biztosan exlibris. A címoldal hátoldalán könyvtári bélyegző és tintával írt leltári szám van. A hátsó előzéken ceruzás bejegyzés található. A könyv eső tábláján a bal felső sarokban és a gerincen cédulán leltári szám látható. A könyvben laphiány van.

Készítéstechnikai megfigyelések:

A bőrkötést valószínűleg timsós cserzésű disznóbőrből készítették. A bőr borítás vaknyomásos díszítéséhez görgőket használhattak.

A csatok sárgarézből készültek, felületüket mintázták. A hátsó táblán a csatok szíját sárgaréz leszorító lemezekkel rögzítették, szegecseléssel. A szíjakat több réteg bőr, pergamen és papír összeragasztásával készítették el.

A fa táblákat a könyv felőli és a külső oldalukon is srégelték. Az első táblán a csatok helyét kivésték. A hátsó táblán bevésték a szíjak helyét a fába. Mindkét táblába furatokat készítettek a táblákat a könyvhöz rögzítő zsinegek számára, táblánként négy furat készült.

A könyv hátsó előzéke saját előzék. Az első előzék talán a könyvtest elő fűzött, áthajtás nélküli merített papír negyed ív lehetett.

A táblákat a zsinegekhez fa peckek segítségével rögzítették. A könyv gerincét kézírásos pergamen csíkokkal ragasztották le, amiket a könyvtáblák alá, az előzékre ragasztottak le.

Fejnél és lábnál nincs nyoma, hogy az oromszegést a könyvhöz varrták volna, a táblákon kívül leragasztott pergamendarabkák kerültek elő a bőrborítás alól, amik tartozhattak egy oda leragasztott oromszegőhöz.

A könyvet négy dupla, kenderzsineg bordára fűzték. A könyvet végig fűzték, nem használtak váltva fűzést.

A könyvet kézi merítésű, európai papírra nyomtatták. A címoldalt két színnel nyomtatták, piros és fekete festékkel.

Állapotleírás:

A bőr a táblák sarkain és az alsó éleken hiányzik. A gerincen fejnél és lábnál beszakadt, elvált a gerinctől, a beütések leszakadtak. A barka réteg rovarkárosított, valamint erősen lekopott sok helyen a használat során. Úgy tűnik, mintha a gerincen a bőrt korábban átfestették volna. A bőr felülete erősen szennyezett.

A fa táblák a sarkaikon lekoptak, az egyik sarokból kis darab hiányzik. Mindkét tábla elhasadt. Az eső táblán lévő csatok megvannak, de mindkettő törött. A csatok párijai a bőrszíjakkal együtt leszakadtak, hiányoznak.

A kötet lapjai épek, koruknak megfelelő állapotban vannak, de helyenként enyhén foltosak. Belül, a kötet gerince mentén összegyűlt a por és egyéb szennyező anyagok. A címdal kiszakadt, hiányos. Az utána következő 10 lap vízfoltos. Az első előzők repülő lapja hiányzik. A hátsó három lap szakadozott.

A kötet fűzése jó állapotban maradt, az első 5-6 ív fűzőanyaga szakadt csak el. A zsinegek a fa pecekkel stabilan rögzítik a táblát a helyére.

Kezelés:

A kötet restaurálásnak megkezdése előtt eltávolítottam a könyvről a még meglévő fém csatokat és leszorító lapocskákat. A táblákra kiragasztott előzéklapokat enyhe nedvesítés után tudtam a táblákról leválasztani. Ez után tudtam a kötéstáblákról visszafejteni a bőrborítást és a gerincről leválasztani a kasírozáshoz használt pergamen csíkokat. Mivel a könyv fa táblái helyenként hiányosak és repedezettek voltak, szükséges volt levenni őket a könyvről, hogy a hiányzó részek pótlása illetve a ragasztásuk megtörténhessen.

A fa táblák helyreállítását fa restaurátor végezte. A hiányzó részeket pótolta, a repedéseket megragasztotta, illetve a hátsó táblán a fa anyaghibájából - egy kisebb görcs volt a fában - eredő hiány is pótlásra került. A pótláshoz a faanyag tölgy és bükk volt. A ragasztáshoz Palma Fa Vízálló, míg a tömítéshez Harzo Fix, vizes tömítő került felhasználásra. Az impregnáláshoz denaturált szeszen oldott sellakot használt.

A kötetről az első hat ívet és az utolsó három ívet emeltem le. A száraz tisztítást követően, amit wishab szivaccsal végeztem, a kötet elejéről származó 12 vízfoltos lapot vízben áztattam, majd Klucell-M felhasználásával konzerváltam. Az utolsó 9 lappal ugyanígy jártam el. Konzerválás után a lapokat enyhén préselve szárítottam, majd a szakadásokat és hiányokat japánpapír és metil-cellulóz, mint ragasztóanyag, felhasználásával javítottam illetve pótoltam. A kötet lapjait radírozással, wishab szivaccsal és mikroszálal törlőkendővel tisztítottam, ahol szükséges volt. A fűzés mellett összegyűlt szennyeződést szintetikus ecsettel távolítottam el. A kötet lapjainak szakadásait japánpapír felhasználásával javítottam, ragasztónak metil-cellulózt használtam.

A kötetről leemelt íveket pamutcérna felhasználásával fűztem vissza az eredeti bordákra. A könyvgerincet metil-cellulózzal kentem le újra, és japánpapírral kasíroztam meg. A japánpapír kasírozásra ragasztottam rá Planatol BB és metil-cellulóz keverékével a gerincen elől és hátul is túllógó vászoncsíkokat, amikkel a könyv eredeti pergamen csíkjait pótoltam. A vászon csíkokat az előzések alá ragasztottam ki, a táblák belső oldalára.

A könyv hiányzó első előzékének pótlására savmentes, rongy ingres papírt használtam. Az előzékét áthajtás nélkül fűztem a könyvtesthez, mivel az eredeti előzék maradványaiból erre

lehetett következtetni. A hátsó előzék megmaradt, ezért ezt pótolni nem kellett, de a tükörlapot ideiglenesen japánpapírral pótoltam, amit ki is ragasztottam a táblára, majd erre került vissza az eredeti tükörlap. Az eredeti előzéklapok kiragasztásához metil-cellulózt használtam.

A restaurált fa táblákat a kötet saját fa peckeivel erősítettem vissza a könyvre. A fa táblák külső oldalán fejnél és lábnál is megmaradt a táblákra kívülről leragasztott pergamen oromszegő alap lenyomata. Ezért a kötet oromszegőinek pótlásakor ugyanilyen módon jártam el, kívülről ragasztottam az oromszegő alapot és ezt varrtam ki pamut cérnával.

Az eredeti bőrborítás durván szennyezett volt, a gerincet vastagon lekenték valamilyen szürkésfehér anyaggal. Ahol lehetett éles szikével mechanikusan távolítottam el a szennyeződések. Továbbá a tisztításhoz a felületet enyhén nedvesítettem és ökörepés szappant is használtam, ahol szükséges volt.

A kötetre új bőrborítást készítettem növényi cserzésű marhabőrből, erre dolgoztam rá az eredeti bőrborítást, a ragasztáshoz keményítőt használtam. A tábla belső oldalát több réteg papírral béleltem ki, ezzel készítettem el a bőrborítás ellenkasírozását.

Az eredeti fém csatokat fém restaurátor tisztította és restaurálta. Kijavította a törött csatokat, valamint elkészítette a csatok ellentét darabjait is. A csatok visszahelyezésekor sárgaréz szegeket használtam, valamint új bőrszíjakat készítettem hozzá.

A csatok visszahelyezése után került sor a vászon csíkok és az előzéklapok kiragasztására.

A könyv bőr borítását mikrokristályos viasszal vontam be.

A könyv porvédő tokban került visszaadásra.

A könyv gerincéről leválasztott pergamen csíkokat tisztítás után a könyvhöz mellékelve adtam át.

Felhasznált anyagok:

metil-cellulóz (Metylan normal – Henkel), Klucel-M, Planatol BB superior, japán papír, búzakeményítő, mikrokristályos viasz (Reneszánsz viasz), wishab szivacs, radír (Seed Brand 510 for ink and pencil), mikroszálás törőlkendő (85 % viszkóz és 15 % polipropilén), ökörepés szappan, faanyag: tölgy és bükk, Palma Fa vízálló ragasztó, Harzo Fix vizes tömítő, denaturált szeszenben oldott sellak

Tárolási javaslat:

A tárgy raktári elhelyezése:

16-18 °C, 50-55% RH, tokban tárolva, ami védi a portól.

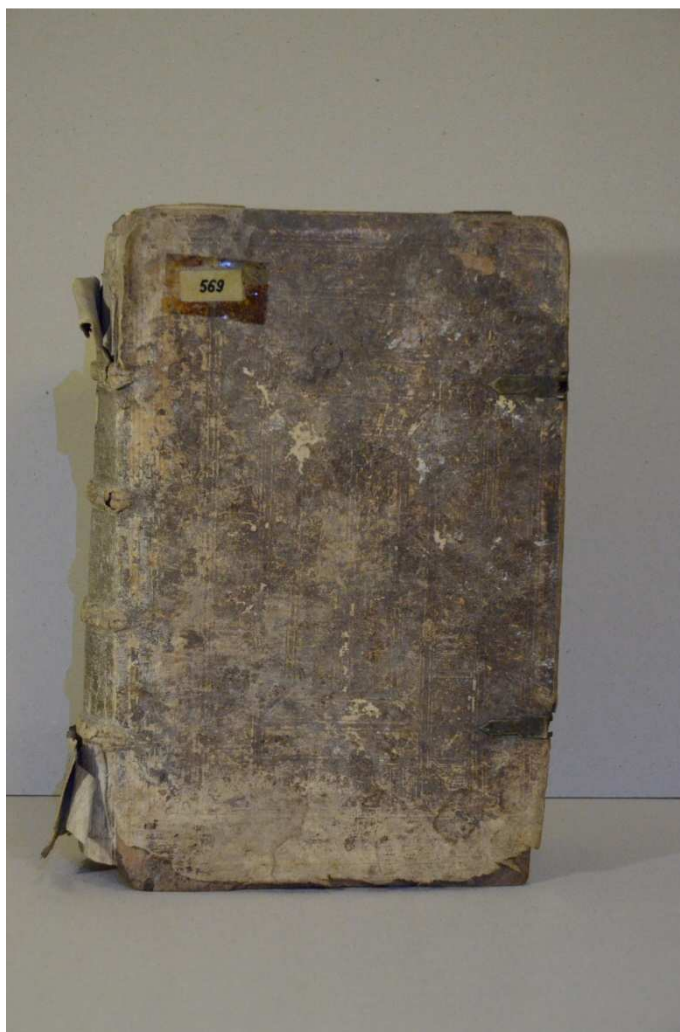
A tárgy kiállítása:

20 °C, 50-55% RH, 50 Lux fényerősség mellett

A tárgy szállítása:

Savmentes anyagokba csomagolva, dobozban rögzítve, hogy ne tudjon csúszkálni.

Fotódokumentáció:



1. kép A könyv eleje átvételkor



2. kép A kopott és szakadozott bőrborítás



3. kép A könyv gerince átvételkor



4. kép Az első tábla letört sarka



5. kép A törött csat



6. kép A leszakadt bőrszj



9. kép A könyv a lefejtett bőrborítás nélkül



10. kép A pergamensíkok a könyv gerincén



11. kép Szakadás a könyv belsejében



12. kép Az újra betáblázott könyv



13. kép Fatáblák restaurálás előtt



14. kép Fatáblák restaurálás után



15. kép A restaurált csatok a pótolt párjukkal



16. kép A kész könyv



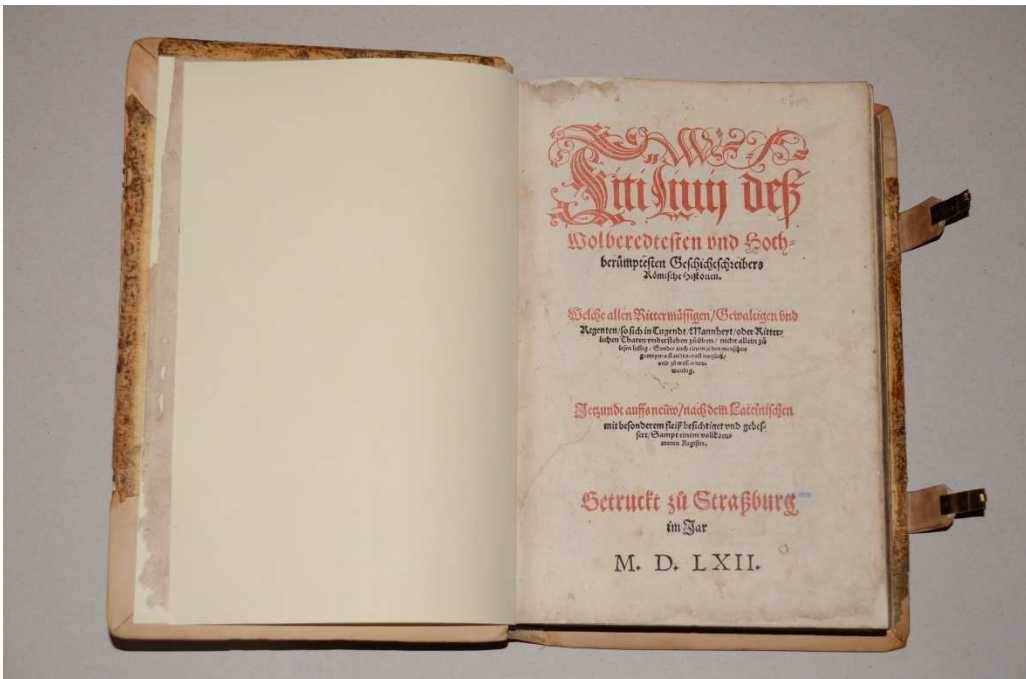
17. kép A könyv gerince restaurálás után



18. kép A pótolts és restaurált csatok



19. kép A könyv új oromszegője



20. kép A restaurált címloldal

